

Слід звернути увагу на те, що про необхідність надання дітям з уразливих категорій населення чи у особливих випадках мова йде і в міжнародно-правових актах. Наприклад частина третя ст. 9 Факультативного протоколу до Конвенції про права дитини щодо торгівлі дітьми, дитячої проституції і дитячої порнографії від 01.01.2000 р. (Факультативний протокол ратифіковано Законом України № 716-IV від 03.04.2003 р.) «Держави-учасниці вживають всіх можливих заходів з метою надання будь-якої належної допомоги жертвам таких злочинів, включаючи їхню повну соціальну реінтеграцію та їхнє повне фізичне і психологічне відновлення». Незважаючи на спеціальне призначення вказаного міжнародного договору, ми вважаємо, що вказана норма повинна бути імплементована Україною і щодо захисту прав дитини, забезпечення повної соціальної реінтеграції та їхнього повного фізичного і психологічного відновлення в будь-яких випадках (ситуаціях), коли дитина потребує таких заходів або допомоги.

Отже, держава повинна належним чином має організувати діяльність органів, які покликані реалізовувати та захищати права дітей від порушень, недбалого ставлення та злочинних дій щодо дитини.

В контексті імплементації міжнародно-правових актів з питань захисту прав дитини необхідно створити (систематизувати) каталог міжнародних стандартів прав дитини та їх гарантій, і через призму такого каталогу визначитися з рівнем відповідності національного законодавства України міжнародно-правовим стандартам, що є предметом окремого дослідження.

Матіяш О. В.

студент, Київський національний університет імені Тараса Шевченка

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИБОРЧИХ ПРАВ ЛЮДИНИ

На сучасному етапі розвитку суспільства виборчі права належать до невід'ємних прав людини, гарантованих їй численними нормативно-правовими актами, прийнятими як на міжнародному, так і на національному рівнях. Право особи брати участь у виборах, що стосується як активного, так і пасивного виборчого права, дає їй можливість безпосередньо долучитись до процесу держа-

вотворення в країні та реалізувати таким чином своє волевиявлення. Дуже важливу роль при цьому відіграють виборчі стандарти, за допомогою яких виборчий процес у державі набуває конкретно визначених рамок.

В останні десятиліття ми можемо спостерігати як з ускладненням відносин між державами зростає роль механізму міжнародно-правового регулювання. Сьогодні важко знайти такий аспект внутрішнього життя держави, який би не зазнав впливу міжнародно-правового регулювання. Більше того, на сучасному етапі майже всі внутрішньодержавні процеси, хоча й не повністю, проте частково, регулюються за допомогою міжнародно-правових норм. Особливою сферою регулювання у цьому відношенні є забезпечення державою вільних та справедливих виборів, що тісно пов'язані із забезпеченням та реалізацією прав людини.

На сучасному етапі розвитку суспільства виборчі права належать до невід'ємних прав людини, гарантованих їй численними нормативно-правовими актами, прийнятими як на міжнародному, так і на національному рівнях. Право особи брати участь у виборах, що стосується як активного, так і пасивного виборчого права, дає їй можливість безпосередньо долучитись до процесу державотворення в країні та реалізувати таким чином своє волевиявлення.

Розгляд питання виборчих прав людини, так само як і виборчого процесу загалом, є неможливим без аналізу їх джерельної бази. На нашу думку, доцільно звернути увагу насамперед на міжнародно-правові акти, що мають обов'язкову юридичну силу і на нормативному рівні закріплюють положення, що стосуються виборчого процесу в країні.

Щодо виборчих прав людини, то основоположними у даному контексті є наступні міжнародні документи. По-перше, це Загальна декларація прав людини, прийнята Генеральною Асамблеєю ООН у 1948 році. Хоча Декларація не має юридично обов'язкової сили, однак, на нашу думку, її важливість полягає у тому, що вона стала правовою основою для прийняття світовим товариством усіх подальших міжнародних актів, які на законодавчому рівні закріпили міжнародні виборчі стандарти, обов'язкові до виконання усіма державами, що приєдналися до їхніх положень. Загалом, Декларація закріпила такі виборчі стандарти, як періодичність виборів, загальне та рівне виборче право і таємне голосування як найоптимальнішу форму реалізації виборчого права [7].

Найбільш важливим, а точніше основоположним документом щодо виборчих прав людини є Міжнародний пакт про громадянські й політичні права, ухвалений Генеральною Асамблеєю ООН у 1966 році. Так, ст. 25 Пакту на обов'язковому рівні закріпила основні положення Загальної декларації прав людини, надавши їм юридичної сили. Окрім цього, у даній статті вперше було проголошено, що «кожен громадянин повинен мати без будь-якої дискримінації... і без необґрунтованих обмежень право і можливість брати участь у веденні державних справ як безпосередньо, так і через вільно вибраних представників», а також «голосувати і бути вибраним на дійсних періодичних виборах, що відбуваються на основі загального рівного виборчого права при таємному голосуванні і що забезпечують вільне волевиявлення виборців» [1].

Важливість цього міжнародно-правового акту полягає у тому, що держави, ратифікуючи Пакт, добровільно беруть на себе ряд юридичних зобов'язань із захисту прав та дотримання стандартів, зокрема виборчих, що містяться у ньому.

Також варто звернути увагу на Перший Факультативний протокол до Пакту про громадянські та політичні права від 16 грудня 1966 року, на основі якого було створено Комітет ООН з прав людини, чиїм завданням є контроль за дотриманням зобов'язань, узятих державами-учасниками цього договору [2].

Ще одним міжнародно-правовим актом обов'язково характеру у галузі виборчих прав людини є Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації, ухвалена Генеральною Асамблеєю ООН 7 березня 1966 року. Так, у ст. 5 Конвенції визначено, що «держави-учасниці зобов'язуються заборонити і ліквідувати расову дискримінацію в усіх її формах і забезпечити рівноправність кожної людини перед законом, без розрізнення раси, кольору шкіри, національного або етнічного походження, особливо щодо здійснення... політичних прав, зокрема права брати участь у виборах – голосувати і виставляти свою кандидатуру – на основі загального і рівного виборчого права, права брати участь в управлінні країною, так само як і в керівництві державними справами на будь-якому рівні, а також права рівного доступу до державної служби» [3].

Не менш важливими, на нашу думку, є також Конвенція про політичні права жінок 1952 р. та Конвенція про ліквідацію усіх форм дискримінації по відношенню до жінок 1972 р. Зокрема,

перший документ закріпив як обов'язкові право жінок голосувати на всіх виборах без жодної дискримінації в порівнянні з чоловіками (ст. 1) та право бути обраними до всіх, передбачених внутрішнім законодавством, державних установ (ст. 2). Однак, негативним у цьому документі, як ми вважаємо, є те, що його положеннями не передбачено спеціального механізму контролю за дотриманням державами–підписантами стандартів у галузі виборчих прав жінок.

Щодо Конвенції про ліквідацію усіх форм дискримінації по відношенню до жінок, то ст. 7 документу проголошує, що «держави–сторони вживають усіх відповідних заходів для ліквідації дискримінації щодо жінок у політичному та суспільному житті країни» [5], зокрема, забезпечують жінкам на рівних умовах з чоловіками право голосувати на всіх виборах і публічних референдумах та бути обраними до всіх публічно виборних органів. Тобто, Конвенція про ліквідацію усіх форм дискримінації по відношенню до жінок 1972 р. закріпила такий важливий виборчий стандарт, як рівноправність жінок та чоловіків при реалізації ними своїх політичних прав.

Варто також зазначити про важливу роль у забезпеченні виборчих прав людини міжнародно–правових актів регіонального характеру. Сюди насамперед можна віднести Європейську конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод від 1950 року та Конвенцію про стандарти демократичних виборів, виборчих прав і свобод у державах–учасниках СНД від 2002 року. Зокрема, ст. 3 Першого протоколу до Конвенції проголошує, що «Високі Договірні Сторони зобов'язуються проводити вільні вибори з розумною періодичністю шляхом таємного голосування в умовах, які забезпечують вільне вираження думки народу у виборі законодавчого органу».

На основі вищезазначеного можна зробити висновок, що за останнє століття спільними зусиллями держав було вироблено цілий комплекс міжнародно–правових норм, які стосуються основних прав та свобод людини в процесі її участі у державному та суспільному житті, що проявляється головним чином через вибори. Ці норми становлять собою міжнародні виборчі стандарти, яких повинна дотримуватись кожна держава, що бажає бути рівноправним учасником світового товариства. Це у свою чергу свідчить про те, що на сучасному етапі питання виборчих прав лю-

дини не тільки регулюється національним законодавством кожної окремо взятої держави, але й знайшло своє відображення у сфері міжнародно-правового регулювання, підтвердженням чому є проаналізовані нами вище міжнародно-правові акти.

Література:

1. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966 р. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_043
2. Факультативний протокол до Міжнародного пакту про громадянські та політичні права від 16.12.1966 р. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_086
3. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації від 21.12.1965 р. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_105
4. Конвенція про ліквідацію усіх форм дискримінації по відношенню до жінок
5. Конвенція Організації Об'єднаних Націй ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок від 18.12.1979 р. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_207.
6. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
7. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 р. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015.

Міт'яєва А. В.

студент, Національний університет «Одеська юридична академія»

ПРАВОМІРНЕ ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ

Одним з актуальних питань на сьогодні залишається гарантія та захист прав людини і громадянина як на території однієї держави, так і в усьому світі. Цьому сприяють як національне, так і міжнародне право. Треба зазначити, що з метою забезпечення дотримання прав і свобод людини і громадянина держава та міжнародне співтовариство зобов'язані обмежувати права однієї групи осіб, щоб не порушити дані права другої групи. Таким чином можна говорити і про правомірне обмеження прав і свобод.

Значну увагу питанню правомірного обмеження прав людини і громадянина в міжнародному та національному праві приділяють Є.С. Грецова, Є.С. Гуляєва, М. А. Кудрявцев, Е. А. Лукаше-